

HE 242/2018 vp ja eduskunnan työjärjestyksen 17 a §:n 1 momentin muuttaminen

Eduskunta hyväksyi 20.12.2018 toisessa käsittelyssä lisättäväksi eduskunnan työjärjestykseen uuden 17 a §:n jonka 1 momentti kuuluu seuraavasti:

Ennen tiedusteluvalvontavaliokunnan asettamista tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi tai varajäseneksi aiottu kansanedustaja pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan, onko henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 5 §:ssä tarkoitetussa suojelupoliisin toiminnallisessa tietojärjestelmässä tietoja asianomaisesta kansanedustajasta.

Hallintovaliokunnassa on käsiteltävä hallituksen esitys 242/2018 vp laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa, jolla kumotaan voimassa oleva samanniminen laki. Jos eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen, on eduskunnan työjärjestyksen 17 a §:n 1 momentin viittaussäännöstä tarkistettava. Myös perustuslakivaliokunta on muistuttanut tarpeesta ajantasaistaa viittaus nyt säädettävän lain yhteydessä (PeVL 51/2018 vp, s. 16).

Perustuslakiuudistuksen lähtökohtana oli sisällyttää mm. keskeiset valtiosääntöperiaatteet yhteen perustuslakiin aikaisemman neljän perustuslain sijaan. Tässä yhteydessä eduskunnan sisäistä sääntelyä koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä siirrettiin perustuslain tasolta eduskunnan työjärjestykseen.

Puhemiesneuvosto voi perustuslain 34 §:n 3 momentin mukaan tehdä aloitteen eduskunnan työjärjestyksen säätämiseksi tai muuttamiseksi. Perustuslain esitöiden mukaan puhemiesneuvoston aloiteoikeus ei ole yksinomainen, vaan myös yksittäiset kansanedustajat voivat tehdä ehdotuksia (HE 1/1998 vp, s. 88/I).

Käsitellessään puhemiesneuvoston ehdotusta eduskunnan työjärjestykseksi perustuslakivaliokunta ilmoitti pitävänsä muu muassa perustuslain yhtenäisyyttä koskevista syistä tärkeänä, että perustuslain säätämistä, muuttamista tai kumoamista tarkoittavien lakiehdotusten valmisteleva käsittely aina tehdään perustuslakivaliokunnassa. Tilanne on asiallisesti sama eduskunnan työjärjestystä koskevia ehdotuksia käsitellessä. (PeVM 9/1999 vp, s. 4)

Kaikki valiokunnat voivat toisaalta mietintöasian yhteydessä tehdä asiayhteysvaatimusta rikkomatta ehdotuksen myös sellaisista seikoista, joista ei ole mainintaa vireilletuloasiakirjassa, mutta jotka käsiteltävänä olevaa asiaa välittömästi sivuavina tai siitä suorastaan johtuvina kuuluvat samaan asiakokonaisuuteen. Siten valiokunta voi tehdä ehdotuksen lain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta, josta ei ole ehdotusta vireilletuloasiakirjassa. Valiokunnan on tällöin aiheellista erikseen perustella ehdotuksensa tarpeellisuus. Valiokunnan ei pidä tehdä uusia ehdotuksia oman toimialansa ulkopuolelle kuuluvista asioista olematta yhteydessä siihen valiokuntaan, jonka toimialaan ehdotettava asia kuuluu. (Valiokuntaopas 2015, s. 110)

Valiokuntaoppaan kirjaus valiokunnan muutosvallasta on yleinen, eikä eduskunnan työjärjestystä ole rajattu sen ulkopuolelle. Nyt on kysymys muutoksesta, jota voi luonnehtia tekniseksi ja joka ”suorastaan johtuu” hallintovaliokunnan käsiteltävänä olevasta kokonaisuudesta, ja johon tarkistukseen perustuslakivaliokuntakin on kehottanut.

Eduskunnan työjärjestys on periaatteellisesti tärkeä valtiosääntö –instrumentti, joka on tullut entisen valtiopäiväjärjestyksen tilalle. Siihen ei pidä tehdä asiallisia muutoksia muutoin kuin kunnan valmistelun jälkeen puhemiesneuvoston ehdotuksen ja perustuslakivaliokunnan käsittelyn pohjalta. Nyt puheena olevan kaltaisia *teknisiä tarkistuksia* on syytä voida tehdä työjärjestykseen kätevämmiin eli samaan tapaan ja samoilla menettelyillä kuin muissakin yhteyksissä, enkä katso, että perustuslakivaliokunnan kanta (PeVM 9/1999 vp, s. 4) estäisi sen. Korostan sitä, että valiokunnan ei tule muuttaa työjärjestyksen viittaussäännöksen asiallista sisältöä.

Hallintovaliokunnan on myös syytä noudattaa Valiokuntaopasta ja olla yhteydessä perustuslakivaliokuntaan, jonka toimialaan ehdotettava sääntely kuuluu (Valiokuntaopas 2015, s. 110).

Puhemiesneuvosto on keskustellut asiasta kokouksessaan 15. ja 16.1.2019 ja suhtautunut myönteisesti siihen, että hallintovaliokunta tekee teknisen korjauksen mainittuun työjärjestyksen viittaussäännöksen.